

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO’NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

THE ISSUE OF SOURCE SELECTION IN THE HISTORIOGRAPHY OF THE TIMURID PERIOD

Otayorova Hilola

1st-year Student, Group 501 Primary Education Program Oriental University

Abstract: This article analyzes the issue of source selection in the historiography of the Timurid period. The main written sources related to the Timurid era, their historical significance, scientific reliability, and degree of historical objectivity are examined. In addition, the issues of reconstructing historical truth through a comparative analysis of official and unofficial sources are highlighted.

Keywords: Timurids, historiography, source studies, Amir Temur, “Zafarnama”, historiography, historical source, critical analysis, “Baburnama”.

TEMURIYLAR DAVRI TARIXNAVISLIGIDA MANBA TANLASH MASALASI

Otayorova Hilola

Oriental Universiteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 501-guruh 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Temuriylar davri tarixnavisligida manba tanlash masalalari tahlil qilinadi. Temuriylar davriga oid asosiy yozma manbalar, ularning tarixiy ahamiyati, ilmiy ishonchliligi va tarixiy xolislik darajasi o'rganiladi. Shuningdek, rasmiy va norasmiy manbalarni qiyosiy tahlil qilish orqali tarixiy haqiqatni tiklash masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: Temuriylar, tarixnavislik, manbashunoslik, Amir Temur, Zafarnoma, historiografiya, tarixiy manba, tanqidiy tahlil, Boburnoma.

Аннотация: В данной статье анализируются вопросы выбора источников в историографии эпохи Тимуридов. Исследуются основные письменные

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

источники, относящиеся к периоду Тимуридов, их историческое значение, научная достоверность и степень исторической объективности. Также рассматриваются вопросы восстановления исторической истины посредством сравнительного анализа официальных и неофициальных источников.

Ключевые слова: Тимуриды, историография, источниковедение, Амир Темур, «Зафарнаме», историография, исторический источник, критический анализ, «Бабурнаме».

Temuriylar davri Markaziy Osiyo tarixida siyosiy, iqtisodiy va madaniy taraqqiyotning muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi. XIV–XV asrlarda shakllangan ushbu davr ilm-fan, meʼmorchilik, adabiyot va tarixnavislikning rivojlanishi bilan ajralib turadi. Temuriylar davri tarixini oʻrganishda yozma manbalar alohida ahamiyat kasb etadi. Biroq mavjud manbalarning koʻpchiligi saroy tarixchilari tomonidan hukmdor manfaatlari asosida yozilganligi sababli, ularni tanlash va tahlil qilish tarixchi oldidagi muhim metodologik vazifa hisoblanadi.

Tarixiy manba tadqiqotning ishonchliligini belgilovchi asosiy omildir. Shu bois Temuriylar davri tarixini yoritishda foydalanilgan manbalarning yaratilish muhiti, muallifning siyosiy qarashlari va asarning yozilish maqsadini hisobga olish muhimdir. Ushbu maqolada Temuriylar davri tarixnavisligida manba tanlashning asosiy mezonlari va tarixiy manbalarni ilmiy tahlil qilish masalalari koʻrib chiqiladi.

Temuriylar davriga oid manbalar mazmuni va shakliga koʻra bir necha guruhlarga boʻlinadi. Ularga rasmiy tarixiy asarlar, xorijiy sayyohlarning kundaliklari, diplomatik hujjatlar, badiiy asarlar va norasmiy manbalar kiradi. Har bir manba turi tarixiy voqealarni oʻziga xos tarzda yoritadi. Rasmiy saroy tarixchilari tomonidan yozilgan asarlar hukmdor faoliyatini ulugʻlashga moyil boʻlgan. Shu sababli ulardagi maʼlumotlarni boshqa manbalar bilan qiyosiy oʻrganish zarur hisoblanadi. Norasmiy

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

manbalar esa davrning iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy muammolarini ochib berishda muhim ahamiyatga ega. Nizomiddin Shomiyning “Zafarnoma” asari Temuriylar davrining eng muhim tarixiy manbalaridan biridir. Muallif Amir Temur saroyiga yaqin bo‘lganligi sababli voqealarni bevosita kuzatish imkoniyatiga ega bo‘lgan. Asarda Amir Temurning harbiy yurishlari, davlat boshqaruvi va siyosiy faoliyati batafsil bayon etiladi. Sharafuddin Ali Yazdiyning “Zafarnoma”si esa tarixiy voqealarni badiiy-falsafiy ruhda tasvirlaydi. Unda Temur shaxsiga yuksak baho beriladi va davlat mafkurasi ulug‘lanadi. Shu sababli mazkur manbani o‘rganishda tarixiy faktlarni badiiy tasvirlardan ajratish muhim ilmiy vazifa hisoblanadi. “Zafarnoma”lar Temuriylar davrining siyosiy va harbiy tarixini o‘rganishda asosiy manba bo‘lib xizmat qiladi. Biroq ularning saroy buyurtmasi asosida yozilgani tarixiy xolislik masalasini yuzaga keltiradi.

Temuriylar davri tarixini o‘rganishda xorijiy manbalar ham katta ahamiyatga ega. Xususan, ispan elchisi Ruy Gonsales de Klavixoning Samarqandga qilgan safari haqidagi kundaliklari Temuriylar davrining siyosiy va madaniy hayotini yoritishda muhim manba hisoblanadi. Klavixo Samarqand shahri, saroy marosimlari va xalq turmushini nisbatan xolis tarzda tasvirlaydi. Ibn Arabshohning “Ajoyib al-maqdur fi navoib al-Taymur” asari esa Amir Temur faoliyatiga tanqidiy yondashuvi bilan ajralib turadi. Garchi muallifning Amir Temurga nisbatan salbiy munosabati mavjud bo‘lsa-da, asarda davrning iqtisodiy va ijtimoiy muammolari haqida muhim ma’lumotlar uchraydi. Bu esa tarixiy voqealarni har tomonlama yoritishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zahiriddin Muhammad Boburning “Boburnoma” asari Temuriylar davri tarixnavisligida alohida o‘rin tutadi. Ushbu asar tarixiy voqealarni realistik va haqqoniy tarzda tasvirlashi bilan boshqa manbalardan ajralib turadi. Bobur voqealarni nafaqat hukmdor sifatida, balki kuzatuvchi va tahlilchi sifatida ham bayon qiladi. “Boburnoma”da siyosiy voqealar bilan bir qatorda tabiat, shaharlar, xalq turmushi va

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO’NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-2, 2026**

inson xarakterlari ham tasvirlangan. Muallif o‘zining muvaffaqiyatlari bilan bir qatorda xatolarini ham ochiq bayon qilganligi sababli asar tarixiy jihatdan ishonchli manba hisoblanadi. Temuriylar davri manbalarini o‘rganishda lingvistik tahlil muhim ahamiyatga ega. Ko‘plab manbalar forsiy va turkiy tillarda yozilgan bo‘lib, terminlarning asl ma’nosini saqlash tarixiy xulosalarning aniqligini ta’minlaydi. Tarixiy manbalarni tadqiq etishda komparativ va tanqidiy metodlardan foydalanish muhimdir. Bir manbadagi ma’lumotni boshqa manbalar bilan qiyoslash tarixiy voqealarning haqqoniy talqiniga erishishga yordam beradi.

Temuriylar davri tarixnavisligida manba tanlash masalasi tarixiy tadqiqotlarning eng muhim metodologik jihatlaridan biridir. Tarixiy voqealarni xolis va haqqoniy yoritish uchun rasmiy va norasmiy manbalarni qiyosiy hamda tanqidiy tahlil qilish zarur.

Temuriylar davri manbalarini o‘rganishda muallifning siyosiy qarashlari, asarning yaratilish muhiti va yozilish maqsadini hisobga olish muhim omil hisoblanadi. Kompleks yondashuv orqali tarixiy voqealarning ilmiy asoslangan va haqqoniy manzarasini tiklash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Amir Temur. “Temur tuzuklari”. – Toshkent: O‘zbekiston, 2011.
2. Sharafuddin Ali Yazdiy. “Zafarnoma”. – Toshkent: Sharq, 1997.
3. Nizomiddin Shomiy. “Zafarnoma”. – Toshkent: Fan, 1996.
4. Ibn Arabshoh. “Ajoyib al-maqdur fi navoib al-Taymur”. – Toshkent: Mehnat, 1992.
5. Ahmedov B. “O‘zbekiston tarixi manbalari”. – Toshkent: O‘qituvchi, 2001.
6. Klavixo R.G. “Samarqandga – Amir Temur saroyiga sayohat kundaligi”. – Toshkent: O‘zbekiston, 2010.
7. Manz B.F. “The Rise and Rule of Tamerlane”. – Cambridge University Press, 1989.